Perspectiefnota 2021

Gemeente Beuningen

6-7-2021
Versie 2

Inhoudsopgave

Omschrijving	Onderdeel	Bladzijde
Inhoudsopgave		3
Aanbiedingsbrief		5
1. Inleiding		6
	1.1 Resultaat	6
	1.2 Algemeen	6
	1.3 Overzicht stand van zaken	7
2. Financiële resultaten		
	2.1 Uitgangspunt	11
	2.2 Resultaten en bestemming resultaat	11
	2.3 Verloop reserves	11
	2.4 Weerstandsvermogen en -capaciteit	12
	2.5 Reëel sluitende begroting	12
3. Financiële ontwikkelingen		13
	3.1 Autonome ontwikkeling	14
	3.2 Nieuw beleid: onontkoombaar	19
	3.3 Nieuw beleid: wensen	22
	3.4 Investeringskredieten	24
4. Aandachtspunten c,q. risico's voor de begroting 2022		25
5. Technische uitgangspunten voor de programma begroting 2022-2025		27

Aan de leden van de Raad van de gemeente Beuningen

Bijgaand treft u aan de Perspectiefnota 2021. Dit is het tweede jaar dat de Zomernota en Kadernota geïntegreerd zijn in de Perspectiefnota. In deze nota schetsen wij de uitkomsten van de actualisatie van het huidige begrotingsjaar en de verwachte ontwikkelingen in de komende jaren en onze beleidsvoornemens.

De Perspectiefnota wordt 23 juni behandeld in de commissievergadering FAZ en in de vergadering van de gemeenteraad van 6 juli vastgesteld.

De Perspectiefnota geeft de financiële ontwikkelingen in de periode 2021 tot en met 2025 per programma en product weer naar de volgende feiten:

1. Autonome ontwikkelingen;
2. Nieuw beleid: onontkoombaar / besluiten van het college;
3. Nieuw beleid: wensen;
4. Investeringskredieten.

Mede op basis van het coalitie programma is in hoofdstuk 4 een overzicht opgenomen van aandachtspunten c.q. risico's voor de begroting 2022, die niet verwerkt zijn in het huidige resultaat.

Tenslotte zijn in deze perspectiefnota de technische uitgangspunten voor het opstellen van de programmabegroting 2022-2025 opgenomen, zie hoofdstuk 5.

Leeswijzer

Leeswijzer	
Afkorting	Verklaring
+	Een positief bedrag moet gelezen worden als een baat, vermeerding en als voordeel
-	Een negatief bedrag moet gelezen worden als een last, vermindering en als nadeel
Perspectiefnota	De Perspectiefnota is een combinatie van (voorheen) Zomernota en Kaderbrief
€	Bedragen maal € 1.000 tenzij anders vermeld.

Bij de verklaringen van de afwijkingen worden de posten kleiner dan € 25.000 niet toegelicht.

1.Inleiding

1.1 Resultaat

Na verwerking van de Perspectiefnota 2021 zijn de verwachtte resultaten als volgt:

Tabel 1: resultaten (meerjaren)begroting 2021-2025	2021	2022	2023	2024	2025
Verwacht resultaat	677	40	22	197	281

Voor alle jaren is er een structureel en reëel sluitend begrotingsresultaat.

In hoofdstuk 2 gaan we verder in op het te verwachten resultaat, de reservepositie en de hieruit volgende kengetallen.

1.2 Algemeen

De Perspectiefnota is het instrument waarmee het college uw raad een overzicht geeft van zaken in het lopende begrotingsjaar, de verwachte ontwikkelingen in de komende jaren en onze beleidsvoornemens.

De nu voorliggende Perspectiefnota 2021 schetst de financiële ontwikkelingen over de eerste 4 maanden van 2021 en de verwachte financiële ontwikkelingen voor de komende 4 jaren voor zover deze op dit moment bekend zijn. De financiële ontwikkelingen worden in hoofdstuk 3 en 4 per programma en product (taakveld) nader toegelicht.

De financiële ontwikkelingen die wij in deze Perspectiefnota hebben verwerkt zijn als volgt gerubriceerd:

1. Autonome ontwikkelingen;
2. Nieuw beleid: onontkoombaar;
3. Nieuw beleid: wensen;
4. Investeringskredieten.

In hoofdstuk 5 zijn de technische uitgangspunten voor het opstellen de programmabegroting 2022-2025 opgenomen.

We beginnen deze perspectiefnota met een overzicht van een aantal lopende dossiers en grote ontwikkelingen waarvan het naar onze mening belangrijk is dat uw Raad op de hoogte blijft van de voortgang.

1.3 Overzicht stand van zaken

In deze paragraaf gaan we in op een aantal grote ontwikkelingen voor het begrotingsjaar 2021 en verder. Ook een aantal ambities die we oppakken vanuit het coalitieakkoord worden hier beschreven.

Speerpunten collegeprogramma
Als basis voor ons beleid werken wij vanuit het coalitieakkoord 2020 – 2022 "Nieuwe Verbindingen". Onderwerpen als wonen, onderwijs, zwembad, duurzaamheid en energie krijgen speciale aandacht.

Wij gaan meer bouwen
Beuningen is een aantrekkelijke, volwassen woongemeente in de groene metropoolregio. In deze regio is de behoefte aan woningen groot, circa 60.000 woningen tot 2040. Daar wil Beuningen aan bijdragen. Uiteindelijk wil Beuningen doorgroeien van de circa 26.000 inwoners nu naar een robuuste gemeente van meer dan 30.000 inwoners met vitale en leefbare kernen. In de raad van 17 november 2020 heeft u deze ambitie vastgesteld. Met het uitspreken van deze ambitie volgt direct daarop de vraag: waar kunnen deze woningen dan komen?
Het panorama geeft hier antwoord op en schetst het toekomstbeeld met potentiële woningbouwlocaties tot 2040. De ruime zoekgebieden voor woningbouw die de raad in 2020 heeft vastgesteld, zijn nader onderzocht. Op basis van onder andere landschappelijke en cultuurhistorische kenmerken en milieubelemmeringen zijn geschikte locaties voor woningbouw naar voren gekomen. Daarbij is gekozen voor een nieuwe ruimtelijke koers. Een koers waarin Beuningen de keuze maakt om te groeien met behoud van het dorpse karakter, maar ook door enkele meer stedelijke accenten toe te voegen. We kiezen er bewust voor om de kernen niet aan elkaar te laten groeien. Naast de kernwaarden van de gemeente verbinding, betrokkenheid en mooi plekje worden ambities zoals duurzaamheid en klimaatadaptatie nagestreefd.
Het resultaat is een toekomstbeeld voor wonen in de gemeente als totaal en duidelijke ontwikkelingsrichtingen voor de woningbouwuitbreiding bij iedere kern. Per locatie wordt er een uitwerking gemaakt.(specifieke kaders en randvoorwaarden) Het panorama en deze uitwerkingen landen straks in het Omgevingsprogramma Woningbouw.
Gelijktijdig met dit proces starten we met het in kaart brengen van de plankosten per locatie en de kosten bovenwijkse voorzieningen. Inzage in deze kosten is nodig als onderlegger voor de overeenkomsten die gesloten gaan worden en voor de lasten die we in de meerjarenbegroting gaan opnemen.

Omgevingsvisie
Begin 2021 heeft voor de Omgevingsvisie in het teken gestaan van ophalen van wensen en ideeën uit de samenleving in de vorm van een participatietraject. In 4 digitale avonden is het gesprek per kern gevoerd met inwoners. Daarbij zijn verschillende thema's behandeld Wonen en voorzieningen, Milieu en omgeving, Gezondheid veiligheid en bereikbaarheid, Klimaat en energie, Economie en werkgelegenheid, Ruimtelijke kwaliteit en identiteit. Ook is er nog specifiek voor het buitengebied een avond geweest en met de stakeholders. Over de resultaten is aan de commissie gerapporteerd. Tegelijk is gewerkt aan een website waarop de Omgevingsvisie na vaststelling toegankelijk geraadpleegd kan worden. Er wordt op de website natuurlijk een ruimtelijke stip op de horizon gezet voor Beuningen in 2040, maar er wordt ook ruimte gegeven om zelf initiatieven te toetsen aan de visie. Afstemming met het Omgevingsprogramma Woningbouw wordt continu gezocht, zodat beide instrumenten goed op elkaar blijven aansluiten. Rond de zomer willen we de Omgevingsvisie ter inzage leggen voor brede inspraak. In het najaar willen we de Omgevingsvisie vaststellen.
De invoering van de Omgevingswet is opgeschort tot (vooralsnog) 1-7-2022.

Revitalisering wijk de Vording
Uw raad heeft ingestemd met het krediet voor de revitalisatie van de Vording, een majeur project. Inmiddels lopen een aantal onderzoeken/plannen zoals een waterhuishoudkundig plan voor de Triangel en de pleintjes van de Trompet, Fagot en Gitaar. Deze activiteiten worden uitgevoerd, gelijktijdig met de herziening van het Basis Riolering Plan Ewijk.(BRP) In februari 2021 zijn de inwoners van de Vording geïnformeerd over de werkzaamheden in hun wijk. Door middel van een enquête hebben zij kunnen aangeven wat zij van hun wijk vonden en waar zij uitdagingen zagen waarmee de gemeente aan de slag kon. Ruim 200 enquêtes zijn ingestuurd. Gevoed door de resultaten

van de enquête wordt er gewerkt aan het opstellen van de voorlopige ontwerpen. In juni 2021 worden deze ontwerpen bekend gemaakt aan de inwoners van de Vording met reactiemogelijkheid. (digitaal of telefonisch) Indien de corona maatregelen het toelaten, zullen we op kleine schaal in de wijk te vinden zijn om met bewoners over de plannen van gedachten te wisselen. Al deze contactmomenten grijpen we aan om de inwoners onder andere te informeren over manieren waarop zij zelf kunnen bijdragen aan een duurzamere wijk. Thema's als "afkoppelen" en "Operatie Steenbreek" spelen hierbij een rol. Ook gebruiken we het contactmoment om inwoners te bewegen sociale activiteiten in hun wijk te ondernemen, waardoor bijgedragen wordt aan onze leefbaarheidsdoelstellingen. De fysieke wijkaanpak wordt uitgevoerd in 2022 en 2023. De duurzaamheids- en leefbaarheidscampagnes lopen parallel hieraan in een eigen ritme. In september 2021 gaan we met de bewoners van de Triangel en de pleintjes van de Fagot, Trompet en Gitaar in co-creatie sessies aan de slag met het opstellen van het ontwerp van hun straat. Hierbij willen we bewoners binnen te stellen randvoorwaarden de gelegenheid bieden vorm te geven aan hun eigen openbare ruimte. De fysieke aanpak van deze plekken vindt plaats in 2023.

Onderwijs/scholenbouw
Het onderwijs in Beuningen zit grotendeels gehuisvest in goede gebouwen. De kindcentra gedachte heeft een belangrijke positie gekregen binnen het onderwijslandschap van de gemeente Beuningen. Bij nieuwe ontwikkelingen houden we hier rekening mee. In het Integraal huisvestingsplan (IHP) hebben we voor de komende tijd drie speerpunten. Het speellokaal bij de Vuurvlinder zal dit jaar worden gerealiseerd. Daarnaast zijn we op dit moment bezig met de voorbereidingen voor de nieuwbouw van kindcentrum de Dromedaris. Het nieuwe kindcentrum komt op de huidige locatie. Het schoolbestuur is bouwheer van het nieuwbouw project. Tijdens de bouw zal de onderbouw van de school gehuisvest moeten worden op een andere locatie. De bovenbouw zal gebruik blijven maken van de schoolwoningen. In 2022 beginnen de bouwwerkzaamheden van het nieuwe kindcentrum. Uit de inpassingsstudie is gebleken dat een eventuele verhuizing van SBO Klavervier naar MFA 't Hart niet mogelijk is. Samen met het schoolbestuur gaan we kijken hoe we de huidige locatie van SBO Klavervier geschikt kunnen maken voor de toekomst.

Zwembad
In het voorjaar van 2021 zijn de resultaten van het onderzoek voor de toekomst van het zwembad in Beuningen gepresenteerd. Op basis van deze onderzoekresultaten en het advies van de sportraad zijn we op dit moment bezig met de nadere uitwerking van het scenario 'nieuwbouw aan de Ooigraaf'. Hierbij kijken we naar de mogelijkheden en beperkingen tot de bebouwing, beplanting en verharding van de gronden. We kijken naar de mogelijke landschappelijke inpassing en brengen de ruimtelijke en financiële consequenties in beeld. Op dit moment heeft het zwembad een overcapaciteit aan zwemwater. In het onderzoek wordt bij het nieuwbouwscenario een 5-baans wedstrijdbad met beweegbare bodem voorgesteld. Het nieuwe zwembad zou dan geen beschikking meer hebben over een instructiebad. Verschillende verenigingen hebben bij ons aangegeven dat een instructiebad voor hen een must is. Om een verantwoorde keuze te kunnen maken, vragen wij een second opinion voor de meest geschikte zwembadconfiguratie voor het nieuwe zwembad. We gaan zowel inhoudelijk als financieel de verschillende zwembadconfiguraties in beeld brengen en in een overzichtelijke vergelijkingsmatrix zetten. Daardoor wordt in één oogopslag duidelijk op welke onderdelen de verschillende zwembadconfiguraties van elkaar verschillen. In ieder geval op basis van gebruikersmogelijkheden, bezoekersaantallen en financiële consequenties. Dit vormt een goede basis om een weloverwogen besluit te kunnen nemen. De gebruikers van het zwembad worden hierbij betrokken. De uitkomsten van de nadere uitwerkingen verwachten we na de zomer van 2021.

Cultuurnota in participatie
Met een interactief proces willen we in 2021 komen tot een nieuwe nota kunst, cultuur en erfgoed. Kunst, cultuur en erfgoed maakt onze gemeente aantrekkelijk voor inwoners, bezoekers en bedrijven. Het is belangrijk voor de verbondenheid binnen de gemeenschap, met de geschiedenis en de omgeving. We gaan uit van een goede balans tussen het bestaande en nieuwe ideeën en ontwikkelingen. Onze rol als gemeente geven we het best invulling als we goed op de hoogte zijn van wat inwoners, groepen en organisaties binnen de gemeente wensen, waarderen en missen. We streven naar betrokkenheid van onze inwoners bij kunst, cultuur en erfgoed in Beuningen. En we willen daarbij diverse doelgroepen, ideeën en initiatieven aanspreken.

De gemeente bepaalt wat ze met haar cultuurbeleid en -doelstellingen wil bereiken en welke instrumenten (zoals: expertise inbrengen, subsidies, onderzoek) zij daarvoor inzet. De gemeente beslist uiteindelijk over de inhoud van de nota en de daarvoor in te zetten instrumenten.
Inwoners, groepen en organisaties bepalen of en zo ja, hoe/ op welke manier zij hun wensen en ideeën op cultureel gebied willen realiseren en of ze daarbij gebruik maken van ondersteuning die de gemeente daarbij kan bieden. In de participatie wordt onder andere het onderwijs, de amateurkunst- en erfgoedbeoefenaars, jongeren en podia-beoefenaars betrokken. Wij verwachten na de zomer 2021 de nota aan de gemeenteraad te kunnen aanbieden.

Duurzaamheid en energie
Het college zet in op de verdere uitvoering van de Energievisie Energiek Beuningen die in 2017 is vastgesteld. Het doel is om in 2040 een energie neutrale gemeente te zijn. Dit doen we door de opwek van grootschalige duurzame energie (wind en zon) in het buitengebied mogelijk te maken. De opgave voor opwek duurzame energie in het buitengebied is bepaald op 2/3 wind en 1/3 zon. De (ruimtelijke) procedures voor zowel het traject zon als het traject wind zijn in de laatste fase beland.
Voor zon zijn een 4-tal projecten toegewezen in het Kommengebied. Aangezien tegen deze projecten (uiteindelijk) geen bezwaren zijn ingediend, kan het college een verklaring van geen bedenkingen afgeven, waarna de omgevingsvergunningen verleend kunnen worden. Tijdstip van aanleg en realisatie van de beoogde zonnevelden zijn afhankelijk van SDE-subsidie en capaciteit op het netwerk.
Voor het traject wind is voorzien dat een bestemmingsplan wordt voorgelegd voor besluitvorming in de cyclus van de gemeenteraad van juli a.s. waarin uit wordt gegaan van vijf windturbines.

Grip op het sociaal domein
Zoals in heel Nederland nemen ook de kosten in de gemeente Beuningen voor het sociaal domein toe. Na een presentatie en discussie over het Sociaal Domein in de raadscommissie Samenleving (feb 2021) is toegezegd om, met de input van de commissie, met een plan te komen voor het Sociaal Domein in de raadsvergadering van juli 2021. In maart heeft de VNG als gevolg van een al langlopend geschil met het Rijk over het Sociaal Domein een beroep gedaan op de mogelijkheid van arbitrage. De arbitragecommissie heeft enkele uitspraken gedaan over de structurele financiering van de jeugdhulp alsmede een vijftal aanbevelingen geformuleerd waaronder de begrenzing van de jeugdhulpplicht en inzetten op normalisering. Het is nog onzeker welke consequenties het Rijk verbindt aan dit zwaarwegend advies.
Gezien deze ontwikkelingen op landelijk niveau wordt in het plan dat aan de raad in juli wordt voorgelegd ingegaan op de huidige (beperkte) mogelijkheden die we als gemeente hebben om te sturen in de jeugdhulp en benoemen we daarin maatregelen die we als gemeente kunnen nemen om beter het sociaal domein te beheersen. We bouwen daarin voort op de input die gemeenteraadsfracties hebben gegeven naar aanleiding van de sessie in februari 2021 waarbij het doel is om te komen tot meer grip op de financiële ontwikkelingen. Zodra het Rijk invulling geeft aan de aanbevelingen van de arbitragecommissie wordt voorgesteld om het gemeentelijk beleid onder de loupe te nemen.

Digitale ontwikkelingen gemeente Beuningen
De komende jaren staan dienstverlening, bedrijfsvoering en informatievoorziening bij overheden nog meer in het teken van verdergaande digitalisering. De gemeente Beuningen zal deze ontwikkelingen oppakken, passend bij de Beuningse ambities en maat. Wij zijn gestart met het Digitaal Ontwikkel Programma.(DOP) Dit is een vierjarig programma waarin we enerzijds de basis (nog beter) op orde brengen binnen onze informatievoorziening en we anderzijds onze ambities rondom dienstverlening verder uitwerken. Dit vraagt de komende jaren nadrukkelijk structurele aandacht voor de ontwikkelingen op het gebied van dienstverlening en informatievoorziening, informatiebeveiliging en privacy. We implementeren de wet- en regelgeving die deze ontwikkelingen ondersteund.
De afgelopen periode zijn er tal van voorbeelden te noemen die de risico's voor inwoners en ondernemers in de informatiebeveiliging en privacy voor de lokale overheid laten zien. Zo was er het verplicht afschakelen van Citrix begin 2020, de hackpoging bij de gemeente Zutphen, er werd een veiligheidsregio getroffen door ransomware, de data van de gemeente Hof van Twente werd gegijzeld, enz. De gemeente Beuningen wil de kans verkleinen dat de dienstverlening naar haar inwoners opgeschort moet worden door hacking of door een andere bedreiging.
Na het beschikbaar stellen van de middelen via deze Perspectiefnota wordt de verdere implementatie van zaakgericht werken opgepakt; dit is een randvoorwaarde om integraal (samen) te kunnen werken. Niet alleen hebben we zelf snel inzicht in de situatie van onze inwoners, maar onze inwoners hebben

zelf 24/7 inzicht in het eigen dossier. Het meerjarig Digitaal Ontwikkel Programma (DOP), geagendeerd voor de gemeenteraad van juni 2021 geeft invulling aan de ontwikkelingen voor de periode 2021-2024.
We zetten in op digitale dienstverlening wanneer het kan, maar persoonlijk contact wanneer het gewenst is; zodat iedereen altijd mee kan doen.

Coronacrisis/Covid-19
De coronapandemie houdt ons inmiddels al ruim een jaar in de greep. De maatregelen die vanuit de overheid opgelegd worden, hebben een impact op al onze inwoners, bedrijven en verenigingen en op de taken en werkzaamheden van medewerkers binnen het gemeentehuis. Wij informeren u elke twee maanden over de financiële consequenties van de pandemie, de extra activiteiten en inspanningen die gedaan worden om de effecten te verzachten etc. We geven inzicht in de (extra) kosten die worden gemaakt en de compensatie die de gemeente ontvangt vanuit het Rijk.
De compensatiebudgetten die van toepassing zijn op het Werkbedrijf, worden conform bestaand beleid doorgezet. Daarnaast bestaan de kosten met name uit extra kosten voor dagbesteding, jeugdactiviteiten, ondersteuningsregeling van verenigingen. Ook voor de aanpassingen van gebouwen, aanschaf hygiëne middelen en inzet van beveiliging is budget nodig. Extra kosten zijn ook veroorzaakt door de aangepaste verkiezingen met de extra stemdagen, aanpassingen van stembureaus en voldoen aan alle maatregelen. Vanuit de Rijksoverheid is voor 2020 en 2021 een bedrag van € 1.357.000 beschikbaar gekomen (laatste update april 2021). In de jaarrekeningen worden de definitieve kosten en compensaties in beeld gebracht. In de jaarrekening 2020 is een aparte paragraaf ingericht over de financiële consequenties van corona.

Meerjaren investeringsoverzicht
In het kader van de komende bestuursopgaven Groene Metropoolregio is het voor ons raadzaam een aantal projecten met een regionaal belang 'op de plank te hebben liggen' die mogelijk in aanmerking kunnen komen voor een cofinanciering vanuit de Regio. Wij willen bij de gemeentebegroting 2022 met een overzicht komen van deze projecten. Om u een idee te geven waar wij aan denken, noemen wij de realisatie van het 'groene' landschapsgebied tussen Weurt en Beuningen, de extra inspanningen op het gebied van de woningbouw, de gebiedsontwikkeling Het Broek, het zwembad etc.

2. Financiële resultaten

2.1 Uitgangspunt

In de raadsvergadering van 10 november 2020 is de (meerjaren)begroting 2021-2024 vastgesteld. Hieronder vermelden wij het verwacht resultaat (=uitgangspunt) na verwerking van de Herfstnota 2020.

Tabel 2.1: Uitgangspunt	2021	2022	2023	2024	2025
Geraamd resultaat meerjarenbegroting 2021-2025	681	622	404	638	638
Herfstnota 2020	90	479	94	145	145
Verwacht resultaat voor Perspectiefnota	**771**	**1.101**	**498**	**783**	**783**

2.2 Resultaten en bestemming resultaat

Tabel 2.2: Resultaten (meerjaren)begroting 2021-2025	2021	2022	2023	2024	2025
Verwacht resultaat meerjarenbegroting 2020-2025	771	1.101	498	783	783
Verwachte financiële ontwikkelingen	-94	-1.061	-476	-586	-502
Geraamd resultaat na Perspectiefnota	**677**	**40**	**22**	**197**	**281**

Voor een verdere uitwerking van de verwachte financiële ontwikkelingen verwijzen wij u naar hoofdstuk 3.

2.3 Verloop reserves

Hieronder volgt een overzicht van de stand van de reserves over de jaren 2021-2025:

Tabel 2.3: verloop reserves	2021	2022	2023	2024	2025
Stand per 1 januari	8.609	11.610	12.693	13.731	15.398
Toevoegingen	1.519	1.493	1.487	1.487	1.487
Onttrekkingen	805	-450	-471	-17	-17
Resultaat	677	40	22	197	281
Stand per 31 december	**11.610**	**12.693**	**13.731**	**15.398**	**17.149**

In dit overzicht is verwerkt:

- Het verwachtte resultaat van 2020 ad € 2.146.000;
- De voorgestelde budgetoverheveling 2020 van € 805.000 (onttrekking 2021);
- De resultaten van deze Perspectiefnota.

2.4 Weerstandsvermogen en –capaciteit

De reservepositie neemt in de komende jaren toe tot uitstekend. Dit wordt met name gerealiseerd door de jaarlijkse storting ad € 1,37 mln. voor het spaarprogramma.

Tabel 2.4: Weerstandsvermogen en capaciteit	2021	2022	2023	2024	2025
Stand per 31 december	11.610	12.693	13.731	15.398	17.149
waarvan bestemmingsreserves	-1.591	-1.268	-918	-1.022	-1.126
Stand per 31 december algemene reserve	10.019	11.425	12.813	14.376	16.023
Gewenst weerstandsvermogen	4.960	5.860	5.860	5.860	5.860
Ratio	2,02	1,95	2,19	2,45	2,73
Waardering	uitstekend	ruim voldoende	uitstekend	uitstekend	uitstekend

Het weerstandsvermogen zijn de middelen en mogelijkheden waarover wij als organisatie kunnen beschikken om niet begrote kosten en risico's waarvoor geen maatregelen zijn getroffen, kunnen dekken. Het weerstandsvermogen bestaat uit de relatie tussen de beschikbare weerstandscapaciteit en de benodigde weerstandscapaciteit. Deze relatie wordt uitgedrukt in een verhoudingsgetal. Als er genoeg weerstandscapaciteit is om de risico's af te dekken is er sprake van een ratio van 1,0.

De gewenste hoogte van het weerstandvermogen is in 2016 vastgesteld in de nota 'weerstandsvermogen en risicomanagement'. Hierin is bepaald dat het weerstandsvermogen voldoende moet zijn (ratio minimaal 1,0) om de risico's af te dekken.

De beschikbare weerstandscapaciteit geeft aan hoeveel middelen beschikbaar zijn om eventuele risico's op te kunnen vangen. De weerstandcapaciteit bestaat uit de componenten reserves, bezuinigingsmogelijkheden en de onbenutte belastingcapaciteit. Van de reserves vormt de algemene reserve het direct vrij besteedbare deel dat kan worden aangewend ter financiering van opgetreden risico's.

2.5 Reëel sluitende begroting

Dit overzicht geeft inzicht in de mate waarin de structurele lasten inclusief de structurele toevoegingen aan reserves gedekt zijn door structurele baten inclusief structurele onttrekkingen aan reserves. Uitgangspunt is de primitieve begroting en het volledig als incidenteel meegenomen resultaat van de Herfstnota 2020.
Volgens de Gemeentewet moet er in het belang van de horizontale verantwoording en het verticale toezicht sprake zijn van een structureel en reëel evenwicht. Met het begrip "structureel evenwicht" wordt nadrukkelijker bedoeld dat in de begroting structurele lasten worden gedekt door structurele baten. De term "reëel" heeft betrekking op de mate van realiteit van de (meerjaren)ramingen.

2.5 Reëel sluitende begroting	2021	2022	2023	2024	2025
Structurele baten	67.883	68.100	67.932	66.996	66.996
Structurele lasten	-65.220	-66.699	-66.362	-65.474	-65.390
Totaal structureel resultaat	2.663	1.401	1.570	1.522	1.606
Incidentele baten	1.685	929	565	162	162
Incidentele lasten	-3.671	-2.290	-2.113	-1.487	-1.487
Totaal incidenteel resultaat	-1.986	-1.361	-1.548	-1.325	-1.325
Verwacht resultaat inclusief Perspectiefnota 2021	677	40	22	197	281

Ook na vaststelling van deze perspectiefnota blijft het resultaat een structureel sluitende begroting gebaseerd op reële ramingen.

3. Financiële ontwikkelingen

De verwachte financiële ontwikkelingen over de begrotingsjaren 2021 tot en met 2025 zijn als volgt te specificeren:

Tabel 3.0: Verwachte financiële ontwikkelingen	2021	2022	2023	2024	2025
Autonome ontwikkelingen	373	274	314	116	116
Nieuw beleid: onontkoombaar	-457	-791	-496	-408	-324
Nieuw beleid: wensen	-10	-544	-294	-294	-294
Geraamde mutatie Perspectiefnota	**-94**	**-1.061**	**-476**	**-586**	**-502**

Bedragen x € 1.000

De in het bovenstaand overzicht opgenomen posten worden hierna per onderdeel toegelicht.

3.1 Autonome ontwikkelingen

De ontwikkelingen worden in de volgende tabel weergegeven, per programma en product.
In de laatste kolom is aangegeven of de mutatie structureel of incidenteel van aard is (S/I).

Tabel 3.1 Autonome ontwikkelingen	Progr.	2021	2022	2023	2024	2025	S/I
Programma 1 Werk en inkomen							
Product: Bijstandsbesluit Zelfstandigen (BBZ)							
Levensonderhoud om niet TOZO, uitkeringen BBZ	1	-1.500					I
Levensonderhoud om niet TOZO, rijksbijdrage	1	1.500					I
Bedrijfsvoering: Uitvoering TOZO	1	107					I
Programma 2 Jeugd							
Product: Individuele voorzieningen Jeugd							
Begeleiding (en PV) Jeugd voorzieningen	2	-140	-140	-140	-140	-140	S
Dagbesteding	2	-59	-59	-59	-59	-59	S
KDV, Casem, vervoer en vaktherapie, Jeugd voorzieningen	2	-50	-50	-50	-50	-50	S
Product: Individuele voorzieningen Jeugd							
Innovatieproject overige inkomensoverdrachten	2	44					I
Product: Individuele voorz. Jeugd Intensief							
Blok C1 jeugd (RTA), Jeugd voorzieningen	2	-290					I
Product: Peuteropvang							
Peuteropvang Overige inkomensoverdrachten	2	47					I
Programma 3 Maatschappelijke ondersteuning							
Product: Maatwerkvoorz. (immaterieel) Wmo							
Zorg in Natura, WMO voorzieningen	3	-228	-228	-228	-228	-228	S
Product: Maatwerkvoorz. (immaterieel) Wmo							
KDV Vervoer en Casemanagement	3	-27	-27	-27	-27	-27	S
Product: Eigen bijdrage maatwerkvoorz./opvang Wmo							
Eigen bijdrage Wmo	3	20	20	20	20	20	S
Product: Aanpak Psych. kwetsb. en beschermd wonen							
Aanpak Psych. kwetsb. en beschermd wonen	3	17	17	17	17	17	S
Product: Organisatie toegang							
Subsidie MEE Gelderse Poort	3	-17	-17	-17	-17	-17	S
Product: Openbare gezondheidszorg							
Gezond in de Stad	3	24					I
Subsidie GGD Regio Nijmegen	3	-24					I
Bedrijfsvoering: Coronavirus	3	95					I
Programma 4 Welzijn en educatie							
Product: Evenementen							
Evenementen vierdaagse	4	10					I
Evenementen sleuteloverdarcht	4	8					I
Olympia Tour	4	25					I
Product: Openbaar groen/park/plantsoen							
Aanbestedingsvoordeel groen		200	200	200	200	200	S
Groenbestekken RAW en OMOP	4	197	197	197			I
Product: Media							
Subsidie stg.Lokale Media Beuningen	4	-2	-2	-2	-2	-2	S

Tabel 3.1 Autonome ontwikkelingen, vervolg	Progr.	2021	2022	2023	2024	2025	S/I
Programma 5 Omgeving							
Product: Beheer en onderhoud wegen							
Asfaltonderhoud slijtlagen	5	130					I
Uitdiepen (herprofileren) bermsloten, Onderhoud bermen	5	57	57	57	57	57	S
Werken tbv nutsbedrijven	5	6	6	6	6	6	S
Product: Verkeersmaatregelen							
Herinrichting Schoolstr.fase 3 verkeer	5	12					I
Product: Bestemmingsplannen							
Bedrijfsvoering: Omgevingswet	5	55					I
Product: WABO							
Bijdrage ODRN - BRIKS (WABO)	5	-336	-153	-153	-153	-153	S
Kosten welstandstoezicht	5	-15	-15	-15	-15	-15	S
Werkbudget omgevingsprogramma woningbouw	5	-50					I
5 Product: Vastgoedbeheer							
Bedrijfsvoering: Bijdrage H1 Zandwinning	5	11					I
Product: Afval							
Milieustraat: Poortopbrengsten	5	86	86	86	86	86	S
Milieustraat: Poortopbrengsten	5	-86	-86	-86	-86	-86	S
Klein chemisch afval ontvangen vergoeding afvoer	5	-2	-2	-2	-2	-2	S
Klein chemisch afval ontvangen vergoeding afvoer	5	2	2	2	2	2	S
Product: Milieubeheer/-beleid							
ODRN en handhaving milieu	5	-88	-88	-88	-88	-88	S
Product: Diverse gronden							
Ruyterpark Weurt Plankosten	5	-25					I
Programma 6 Openbare orde en veiligheid							
Product: Crisisbeheersing en brandweer							
Veiligheidsregio Gelderland-Zuid: afrekening 2020	6	47					I
Veiligheidsregio Gelderland-Zuid: uitzetting	6	-71	-42	-42	-42	-42	S
Product: Veiligheidsbevorderende maatregelen							
Aanpak ondermijning	6	-5					I
Veiligheidsbevorderende maatregelen	6	-2	-2	-2	-2	-2	S
Programma 7 Bestuur en algemene ondersteuning							
Product: Burgemeester en wethouders							
Controlekosten	7	-30	-30	-30	-30	-30	S
Product: Bestuurlijke samenwerking							
Economic Board	7	-26	-26	-26	-26	-26	S
7 Product: Salarissen (ambtelijke org.)							
Bedrijfsvoering	7	-268					I
Product: Overhead (financiën)							
Advieskosten BTW/BTW-compensatie/Vennootschapsbelasting	7	-16	-16	-16	-16	-16	S
Lias		-25	-25	-25	-25	-25	S
Vennootschapsbelasting	7	-10					I
Product: Algemene Uitkering							
Gemeentefonds: december circulaire 2020	7	96					I
Gemeentefonds: december circulaire 2021-2025	7	251	29	29	28	28	S
Gemeentefonds: uitstel herijking	7		313	313	313	313	S
Gemeentefonds: jeugdzorg	7	782	415	415	415	415	S
Programma 9 Overige eigen middelen							
Product: Overige handel en ambacht							
Economische Zaken/Handel-ambacht	9	-4					I
Product: Bouwgrondexploitatie							
Algemene advieskosten Grondbedrijf	9	-60	-60	-20	-20	-20	S
Totaal autonome ontwikkelingen		373	274	314	116	116	

De nadere toelichting op autonome ontwikkelingen, afwijking hoger dan € 25.000, per programma/product is als volgt:

Levensonderhoud om niet TOZO, uitkeringen ingevolge BBZ
Betreft een incidentele ophoging. Tegenover deze lasten staat een gelijke Rijksbijdrage.

Levensonderhoud om niet TOZO, overige inkomensoverdrachten Rijk
Betreft een incidentele ophoging. Tegenover de bate staat een gelijke last.

Bedrijfsvoering: Uitvoering TOZO
Het betreft de budgettair neutrale toerekening van salariskosten die de verschillende programma's overstijgen.

Begeleiding (en PV) Jeugd voorzieningen
Op basis van de inzet en kosten in 2020, komen de totale kosten in 2021 naar schatting uit op € 603.000. Dit betekent een overschrijding van het begrote budget met ongeveer € 140.000. Daarom het voorstel om het budget hiermee op te hogen.

Dagbesteding WMO voorzieningen
Ophogen met € 59.000 gezien de huidige inzet van de afname van de zorg.

KDV, Casem, vervoer en vaktherapie, Jeugd voorzieningen
Op basis van de inzet en kosten in 2020, komen de totale kosten in 2021 naar schatting uit op € 185.000. Dit betekent een verhoging van het begrote budget met € 50.000.

Innovatieproject overige inkomensoverdrachten
De uitgaven zijn voor dit jaar bekostigd uit het budget voor onderwijsachterstandenbeleid, waardoor € 44.000 kan vrijvallen.

Blok C1 jeugd (RTA), Jeugd voorzieningen
Dit budget dient incidenteel te worden opgehoogd met € 290.000 i.v.m. stijgende kosten sociaal domein (jeugdhulp met verblijf). Budget wordt incidenteel aangepast op basis van de lasten in 2020. Bij de Herfstnota 2021 kan bepaald worden of het een structurele ophoging betreft.

Peuteropvang overige inkomensoverdrachten
Het geraamde bedrag van € 277.000 kan naar beneden worden bijgesteld met €47.000. Hogere uitgaven worden niet meer verwacht.

Zorg in Natura, WMO voorzieningen
Voor de hulp bij het huishouden gaat zich een forse overschrijding voordoen. Het cliëntenaantal is in het 1e kwartaal van 2021 opnieuw gestegen ten opzichte van het 4e kwartaal 2020. Als we de gemiddelde kosten over 2020 per cliënt vertalen naar 2021, is de schatting dat de uitgaven richting de 1,6 mln gaan ten opzichte van 1,5 mln over 2020. Bij de prognose voor 2021 is nog geen rekening gehouden met eventueel bijkomende kosten voor de aanbesteding en de kosten voor het uit te voeren tariefonderzoek. De verwachting is dat de tarieven vanaf 1 augustus 2021 zullen stijgen als gevolg van een wijziging in de cao vvt.

KDV Vervoer en Casemanagement
De realisatie 2020 was aanzienlijk hoger, namelijk 56.266 euro. Inhoudelijk zijn er momenteel geen argumenten om te veronderstellen dat de realisatie 2021 lager gaat worden dan de realisatie 2020. Daarom het budget ophogen tot € 55.000.

Bedrijfsvoering: Coronavirus
Het betreft de budgettair neutrale toerekening van salariskosten die de verschillende programma's overstijgen.

Olympia Tour
Olympia Tour 2021 is in verband met corona niet doorgegaan. Dit bedrag kan komen te vervallen.

Aanbestedingsvoordeel groen
Het bedrag van € 200.000 (amendement groen) is, zoals aangegeven in de Herfstnota, toegevoegd aan het budget 'onderhoud groen'. De aanbesteding is zodanig voordelig uitgevallen, dat dit bedrag kan vrijvallen.

Groenbestekken RAW en OMOP
De aanbesteding van het onderhoud van het openbaar groen (onderhoud openbare ruimte) heeft een meerjarig voordeel opgeleverd.

Asfaltonderhoud-slijtlagen
Een bedrag van € 130.000 kan incidenteel vrijvallen in 2021.

Uitdiepen (herprofileren) bermsloten, Onderhoud bermen
Betreft een voordelige correctie omdat het onderhoudsbestek per abuis dubbel is geraamd.

Bedrijfsvoering: Omgevingswet
Het betreft de budgettair neutrale toerekening van salariskosten die de verschillende programma's overstijgen.

Bijdrage ODRN - BRIKS (WABO)
Bij het opstellen van de programmabegroting 2021-2024 is abusievelijk de zienswijze begroting 2021 van de ODRN, zoals vastgesteld in de raad niet verwerkt. Het betreft de structurele gevolgen van de zienswijze over 2021 en de incidentele bijdrage van € 59.000 in de ontwikkelagenda.

Werkbudget omgevingsprogramma woningbouw
Op 17 november 2020 heeft de gemeenteraad een besluit genomen over de ambitie door te groeien naar 30.000 inwoners en daarvoor extra woningen te bouwen. Het toegekende budget ad € 50.000 wordt nu geraamd.

Milieustraat: Poortopbrengsten
De te ontvangen vergoeding is ten onrechte als negatieve last geraamd, dit moet een baat zijn en wordt nu gecorrigeerd.

ODRN en handhaving milieu
Bij het opstellen van de programmabegroting 2021-2024 is abusievelijk de zienswijze begroting 2021 van de ODRN, zoals vastgesteld in de raad niet verwerkt. Het betreft de structurele gevolgen van de zienswijze over 2021.

Ruyterpark Weurt plankosten
Dit betreft een krediet van € 25.000 wat beschikbaar is gesteld voor de voorbereiding van het bestemmingsplan Ruyterpark Weurt (realisatie appartementen en parkje).

Veiligheidsregio Gelderland-Zuid
Betreft de terugbetaling van het resterende over 2020, na aftrek van de te vormen reserve en aanvulling van de algemene reserve tot 5% van de baten.

Uitzetting VRGZ
De toename van de kosten is met name te wijten aan de toerekening van de onderhoudskosten van de brandweerkazernes.

Controlekosten

De werkelijke uitgaven voor de controlewerkzaamheden van de accountant waren in 2019 en 2020 € 106.000 en € 139.000. Voor 2021 aanleiding om het budget structureel te verhogen tot € 100.000.

Correctie bijdrage Economic Board
De gemeenteraad heeft bij besluit van 26 januari 2021 ingestemd met de structurele financiering van The Economic Board voor een periode van vijf jaar met ingang van 1-1-2021. De bijdrage is € 1 per inwoner. In de meerjarenbegroting is nog geen structureel budget opgenomen.

Bedrijfsvoering
Het betreft de budgettair neutrale toerekening van salariskosten die de verschillende programma's overstijgen.

Lias
De P&C rapportage gaat via LIAS. Na een pilotfase waarin de P&C producten in LIAS zijn ingericht, is er nu behoefte aan een gestructureerde ondersteuning m.b.t. LIAS.

Vennootschapsbelasting
De lasten voor 2021 worden geraamd op € 10.000.

Algemene uitkering
- Decembercirculaire 2020
  Het betreft mutaties in de aantallen en verdeelfactor. De bijstelling over 2020 is een incidentele bate in de jaarrekening 2021.
- Uitstel herijking gemeentefonds
  Aanvankelijk was het de bedoeling om het nieuwe verdeelstelsel in de decembercirculaire te verwerken. Dat proces heeft echter vertraging opgelopen. De ingangsdatum is met een jaar verschoven naar 2023.
- Jeugdzorg
  Het Rijk stelt voor 2021 € 613 miljoen beschikbaar aan gemeenten voor het oplossen van de acute (financiële) problematiek in de jeugdzorg. Bedoeling is om extra capaciteit te creëren in de jeugd-GGZ en wachttijden aan te pakken. Daarnaast is afgesproken dat het Rijk en gemeenten gezamenlijk aan de slag gaan met maatregelen om de structurele houdbaarheid van de uitvoering van de Jeugdwet te verbeteren. Deze extra bijdrage komt bovenop de eerder toegezegde € 300 miljoen voor 2021. Dit betekent een extra bijdrage van € 782.000.

Gemeentefonds	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Vrijval stelpost "uitstel herijking gemeentefonds naar 2023"	0	0	313	313	313	313
Ovreige verschillen december en september circuliare	96	251	29	29	28	28
Mutatie december circulaire 2020	96	251	342	342	341	341
Septembercirculaire 2020	35.979	36.508	36.997	36.950	37.338	37.338
Stand na December circulaire 2020	36.075	36.759	37.339	37.292	37.679	37.679
Jeugdzorg		782	415	415	415	415
Totale uitkering	36.075	37.541	37.754	37.707	38.094	38.094

Algemene advieskosten Grondbedrijf
Deze kosten zijn jaarlijks rond de € 20.000. De verwachting is dat deze kosten in 2021 gaan stijgen tot € 60.000.

Totaal overzicht Bedrijfsvoering: budget neutraal programma's overstijgend

Uitvoering TOZO	107
Coronavirus	95
Omgevingswet	55
Bijdrage H1 Zandwinning	11
Bedrijfsvoering saldo	- 268

3.2 Nieuw beleid: onontkoombaar

Hieronder treft u een inventarisatie aan van de wensen, die te beschouwen zijn als onontkoombaar "nieuw beleid", met een korte toelichting.

Tabel 3.2 Nieuw beleid: onontkoombaar	Progr.	2021	2022	2023	2024	2025	S/I
3 Product: Algemene voorzieningen Wmo en Jeugd							
Participatie coach	3	-25	-35				I
Straatcoachwerk	3		-70	-70	-70	-70	S
Gedragsdeskundige	3	-15	-15	-15	-15	-15	S
4 Product: Huisvesting onderwijs							
Speellokaal Vuurvlinder	4	0	-3	-3	-3	-3	S
4 Product: Openbaar groen/park/plantsoen							
Vervanging bomen Kapershof	4		-89				I
5 Product: Verkeersmaatregelen							
Uitbreiding buurtvervoer Beuningen Perspectief	5	-21	-22	-32	-32	-32	S
5 Product: Bestemmingsplannen							
Faciliteren initiatieven ruimtelijke ordening	5	-104	-73	-73	-73	-73	S
7 Product: Bestuurlijke samenwerking							
Bestuursopgave Groene Metropool	7	0	-74	-74	-74	-74	S
7 Product: Overhead (automatisering)							
Informatiebeveiliging & Privacy	7	-35	-30	-30	-30	-30	S
Digitaal ontwikkelprogramma 2021-2024 (DOP)	7	-257	-314	-171	-84	0	I
7 Product: Overhead (gemeentewerf)							
Nieuwbouw gemeentewerf	7		-28	-28	-27	-27	S
7 Product: Raad en commissies							
Raadsbudget Gemeenteraadsverkiezingen 2022	7		-38				I
Totaal nieuwbeleid		-457	-791	-496	-408	-324	

1. Participatie coach

Uitkeringsgerechtigden van Beuningen met een afstand tot de arbeidsmarkt zoveel mogelijk zelfredzaam maken, door laagdrempelige activering door middel van vrijwilligerswerk en uiteindelijk misschien een betaalde baan. Het is bovendien een wettelijke taak die we nu onvoldoende uitoefenen (artikel 9 lid 1 en dan met name sub b e c, sociale activering en tegenprestatie). Door de doelgroep in een breder verband te benaderen sluiten we beter aan op de werkwijze van het Sociaal Team.

2. Straatcoachwerk

De afgelopen jaren hadden we in gemeente Beuningen toenemende overlast van jongeren in de openbare ruimte. Om dit tegen te gaan, zijn er 2019 straatcoaches ingezet, via Stichting Perspectief. In 2019 is er budget toegekend voor de jaren 2020 en 2021 met als voornemen om in 2021 dit te evalueren samen met de brede opdracht van het jongerenwerk.
Er leefden namelijk vragen over de actualiteit van de huidige gemeentelijke opdracht in relatie tot de Jeugdwet-transformatie sinds 2015, de rol van de jongerenverenigingen en de visie op- en uitvoering van het jongerenwerk.
Alle bovenstaande ontwikkelingen zijn meegenomen in de herijking van de opdracht voor het jongerenwerk.

3. Gedragsdeskundige

Op grond van de Jeugdwet moet het Sociaal Team een gedragsdeskundige consulteren voordat er opgeschaald wordt naar een Jeugdbeschermingstafel of opschaling naar gesloten jeugdzorg.
De gedragsdeskundige ondersteunt de professionals van ST, is medeverantwoordelijk voor de deskundigheidsbevordering van professionals en draagt bij aan de inhoudelijke kwaliteit van de dienstverlening.

4. Speellokaal Vuurvlinder

Het realiseren van een speellokaal bij de Vuurvlinder. Voor kleuters is het bewegingsonderwijs essentieel. Alle scholen beschikken over een speellokaal, op de Vuurvlinder na. De realisatie van het speellokaal is hiermee in lijn met het IHP. De gemeenteraad heeft hiervoor € 100.000 beschikbaar gesteld. Het beschikbaar gestelde bedrag is niet toereikend. Gebleken is dat het nodig is om het speellokaal direct te schakelen aan het schoolgebouw. Het speellokaal komt hierdoor voor een deel op gemeentelijke grond te staan. Voor het gebruik van de grond wordt een overeenkomst met het schoolbestuur gesloten. De aanpassing voor het direct schakelen van het speellokaal brengt, ten opzichte van het eerder beschikbaar gestelde bedrag, relatief veel meerkosten met zich mee. Dit komt doordat het bij een prefab-voorziening gaat om gestandaardiseerde gebouwdelen met dezelfde maatvoering, deze zijn relatief goedkoop. Nu moet er een verbindingsgang op maat worden gemaakt en deze moet met een (maatwerk)constructie direct geschakeld worden op het hoofdgebouw. Daarnaast moet er door de gewijzigde locatie (waar het speellokaal nu komt te staan), aanpassingen gedaan worden aan de ondergrond, het hekwerk en moet er een lantaarn verplaatst worden. De meerkosten hiervan bedragen max. € 50.000.

5. Vervanging bomen Kapershof

In 2019 is een kapvergunning afgegeven voor de kap van 174 bomen in de straten Kapershof, De Haaghe en Papenhaag. Veel bewoners ervaren overlast. Daarnaast zorgen de bomen door wortelopdruk voor schade aan de weg en inritten, en is er schade aan kabels en leidingen. Na bezwaren door andere bewoners is de kapvergunning weer ingetrokken. Meer onderzoek zou nodig zijn naar de noodzaak van kap en een belangenafweging ontbrak. Onze bomenverordening schrijft voor dat voor het verlenen van een kapvergunning een belangenafweging nodig is. Momenteel vindt het noodzakelijke onderzoek plaats. Daarnaast gaan we in gesprek met de bewoners om tot een oplossing te komen.
De kosten voor vervanging van de bomen in de wijk zijn dermate hoog, dat het beschikbare budget voor bomen niet toereikend is. We willen dit dan ook inbrengen als nieuw beleid voor 2021.

6. Uitbreiding buurtvervoer Beuningen Perspectief

In het coalitieakkoord heeft de coalitie reeds besloten het aantal voertuigen uit te breiden. Qua bedrag is dit echter nog niet verwerkt in de begroting Het doel is 2 extra voertuigen voor Buurtvervoer. Dit bevordert de vervoersmogelijkheden binnen gemeente Beuningen voor kwetsbare ouderen. Binnen de Wmo hebben we als gemeente de taak om kwetsbare inwoners die beperkt zijn in hun mobiliteit, toegang te verlenen tot vervoer in hun directe omgeving. Uitbreiding van Buurtvervoer leidt naar verwachting tot een beperking van het vervoer via Avan binnen de gemeentegrens. Avan is de gecontracteerde aanbieder voor de uitvoering van het Wmo-vervoer.

7. Faciliteren initiatieven op het gebied van de ruimtelijke ordening.

Door nieuwe ontwikkelingen in het fysieke domein waaronder de Omgevingswet en de woningbouwambitie, is het noodzakelijk de beleidsfunctie Ruimtelijke Ordening uit te breiden.

8. Bestuursopgave Groene Metropool

In het coalitieakkoord is aangegeven dat wij investeren in de regionale contacten en samenwerking in de regio.
De gemeenteraad heeft met ingang van 1-1-2021 besloten tot deelname aan de Groene Metropoolregio. De Groene Metropoolregio staat voor een versterkte regionale samenwerking met de 18 gemeenten in de regio Arnhem- Nijmegen, een (nationaal en internationaal) sterker profiel en gebaseerd op een democratisch gelegitimeerde regionale besluitvorming. De Groene Metropoolregio heeft een vijftal integrale opgaven geformuleerd met daarin gerichte speerpunten en acties. De kosten verbonden aan deelname aan deze opgaven bedragen € 74.000 op jaarbasis. In het najaar zal uw raad een definitief besluit nemen over al of niet deelname aan deze opgaven.

9. Informatiebeveiliging & Privacy

Informatiebeveiliging en privacy staan hoog op de agenda. De afgelopen periode zijn er tal van voorbeelden te noemen die de risico's voor inwoners en ondernemers in de informatiebeveiliging en privacy voor de lokale overheid laten zien. Gegevens die in verkeerde handen terecht komen, dienstverlening van de gemeente die niet beschikbaar is, de ontwrichting van alledaagse processen (van het aanvragen en ophalen van paspoort en rijbewijs, tot aan het ontvangen van een uitkering, maar ook

overlast door het uitschakelen van pompen en gemalen). Zo was er het verplicht afschakelen van Citrix begin 2020, de hackpoging bij de gemeente Zutphen, er werd een veiligheidsregio getroffen door ransomware, de data van de gemeente Hof van Twente werd gegijzeld, enz. Wij willen de kans verkleinen dat de dienstverlening naar onze inwoners opgeschort moet worden door hacking of door een andere bedreiging. Permanente aandacht voor digitale veiligheid bij bestuur, gemeenteraadsleden en ambtenaren is nodig omdat digitalisering in de samenleving en in onze dienstverlening doorzet. Om ook in de toekomst adequaat te kunnen anticiperen en reageren op digitale dreigingen moet er verder geïnvesteerd worden om de digitale weerbaarheid te verhogen.

10. Digitaal ontwikkelprogramma 2021-2024 (DOP)

Het DOP is het vervolg van de nota 'Op weg naar een digitaal ontwikkelprogramma' dat eerder is aangeboden bij de Perspectiefnota 2020. Vanuit onze kernwaarden - verbinding, betrokkenheid en mooi plekje - maken we de vertaling naar onze Beuningse normen voor dienstverlening - meer selfservice, minder regels, meer gemak - en naar onze informatievoorziening. De uitvoering van het DOP zorgt ervoor dat we randvoorwaarden in samenhang invullen om nieuwe verbindingen te leggen met onze inwoners, het bedrijfsleven en de leefomgeving in Beuningen. Beuningen maken we immers samen. Het DOP geeft invulling aan de landelijke ontwikkelingen en wetgeving op het gebied van dienstverlening en informatievoorziening, maar wel op een Beuningse maat. We zetten hiermee de digitale transformatie door en brengen onze informatiehuishouding op orde, zodat we in de nabije toekomst klaar zijn om onze dienstverlening zo optimaal en integraal mogelijk in te richten. Als zelfstandige gemeente met ambities dienen we onze basis op orde te hebben, moeten we mee kunnen doen met landelijke ontwikkelingen en moet onze dienstverlening aansluiten bij de verwachtingen van onze inwoners en ondernemingen.

11. Nieuwbouw gemeentewerf

Zoals bekend heeft er brand gewoed op een deel van de gemeentewerf. Herbouw dient plaats te vinden. De herstelkosten van het gebouw zijn begroot op € 343.650. Het toevoegen van een toilet, gebruik van duurzamere materialen en zonnepanelen betekent € 57.500 aan additionele investeringskosten. De totale investeringskosten bedragen € 404.000 inclusief kostprijsverhogende BTW. Conform de begrotingsvoorschriften worden de kapitaallasten volledig geraamd. De in 2020 ontvangen schade uitkering ad € 235.000 mag niet in mindering gebracht worden op de nieuwbouw, en is al in de jaarrekening 2020 verantwoord als incidentele opbrengst.

12. Raadsbudget Gemeenteraadsverkiezingen 2022

Er is om de vier jaar een incidenteel budget benodigd voor:

- actieve communicatie over de gemeenteraadsverkiezingen 2022 met als doel om de opkomst te bevorderen;
- het op een eenvoudige wijze informatie verschaffen aan inwoners over standpunten van Beuningse politieke partijen via een stemhulp;
- adequate ondersteuning bij het collegevormende proces, inclusief opstellen coalitieakkoord;
- het inwerken en trainen van (nieuwe) raadsleden, commissieleden en voorzitters voor de raadsperiode 2022-2026.

3.3 Nieuw beleid: wensen

Hieronder treft u de inventarisatie aan van wensen, die te beschouwen zijn als wenselijk "nieuw beleid", met daarna een korte toelichting.

Tabel 3.3 Nieuw beleid: wensen	Progr.	2021	2022	2023	2024	2025	S/I
Product: Bestemmingsplannen							
Kwaliteitsslag De Klef	5		-150				I
Product: Beheer en onderhoud wegen							
Compensatie bomen	5		-66	-66	-66	-66	S
Product: Bestemmingsplannen							
Toekomstvisie De Sluis	5	-10	-100				I
Capaciteit strategisch adviseur	5		-105	-105	-105	-105	S
Product: Milieubeheer/-beleid							
Klimaatadaptatie burgerparticipatie	5		-23	-23	-23	-23	S
Uitbreding capaciteit milieu	5		-50	-50	-50	-50	S
Product: Verkeersmaatregelen							
Uitbreiding capaciteit Verkeer	5		-50	-50	-50	-50	S
Totaal nieuwbeleid wensen		-10	-544	-294	-294	-294	

Kwaliteitsslag De Klef
De woningbouwambities uit het coalitieakkoord hebben invloed op de gewenste voorzieningen in de kernen. Onderdeel van deze voorzieningen zijn de winkelcentra in deze kernen. Om het winkelcentrum aantrekkelijk te houden voor zowel ondernemers als inwoners is het belangrijk dat de openbare ruimte in dit gebied aansluit op de gewenste functionaliteit en dient een prettige groene uitstraling te hebben. De aanpassingen zijn vooralsnog geraamd op € 150.000. De planvoorbereiding gebeurt in overleg met de winkeliers. Voor de vergroening van het plein is al een deelbudget beschikbaar.

Compensatie bomen
Alle gemeentelijke bomen worden om de 3 jaar gecontroleerd op veiligheid. Bomen worden gekapt wanneer ze een gevaar dreigen te vormen, wanneer de bomen voor schade zorgen door worteldruk of wanneer de bomen niet te handhaven zijn bij een reconstructie. Herplant is helaas niet altijd op dezelfde plek mogelijk. Het college heeft in haar coalitie akkoord aangegeven alle gekapte bomen te willen compenseren door herplant.

Toekomstvisie de Sluis
Het bedrijventerrein de Sluis is verouderd, de ruimtelijke kwaliteit van het gebied laat te wensen over en de overgang tussen het bedrijventerrein en het aangrenzend woongebied verdient aandacht. Wij willen een plan opstellen om met name de knelpunten in de openbare ruimte in beeld te brengen. Op basis van een dergelijk plan is een verbeterslag in de kwaliteit van de openbare ruimte (vergroening, ontsluiting, parkeren) te realiseren, waardoor de aantrekkelijkheid van het bedrijventerrein toeneemt.

Capaciteit strategisch adviseur
In het fysieke domein spelen de komende jaren een groot aantal ontwikkelingen. De invoering van de Omgevingswet met de Omgevingsvisie, de duurzaamheidsambitie, aansluiting bij De Groene Metropool, de verstedelijkingsstrategie, onze woningbouwambitie, etc. Al deze strategische onderwerpen hebben onderlinge verbindingen. Vanuit een strategische visie en sturing moeten de onderwerpen goed op elkaar aansluiten op korte, middellange en lange termijn. De duurzaamheidsambitie en woningbouwambitie zijn onderdeel van het coalitieakkoord.

Klimaatadaptatie burgerparticipatie
Het klimaat verandert. Dit brengt nieuwe uitdagingen met zich mee, zoals het tegengaan van hittestress en wateroverlast piekbuien. Dit kunnen en doen we als gemeente niet alleen. We hebben daar ook onze bewoners en bedrijven en voor nodig. In het coalitie akkoord heeft het college expliciet de ambitie

opgenomen om invulling te geven aan Operatie Steenbreek. Vanuit het landschapsbeleid is al een deelbudget beschikbaar.
Daarnaast werken we samen met buurgemeenten en het waterschap aan de Regionale Adaptatie Strategie (RAS). Op de thema's als hittestress, communicatie en kennisdeling rondom klimaatadaptatie willen we ervoor zorgen dat onze regio bij voorkeur in 2035, maar uiterlijk in 2050 klimaatbestendig is.

Uitbreiding capaciteit milieu
In de perspectiefnota was voor 2021 een incidenteel bedrag van € 50.000 opgenomen voor extra formatie duurzaamheid. Met dit geld regelen we capaciteit als het gaat om milieubeleid en ondersteuning bij de uitvoering van de Energievisie. Gebleken is dat deze inzet structureel hard nodig is op milieu en duurzaamheid, ter ondersteuning van de beleidsmedewerker.
Voorgesteld wordt om het incidentele bedrag vanaf 2022 structureel te maken

Uitbreiding capaciteit Verkeer
De gemeente heeft 1fte beleidsmedewerker verkeer (vacature). Een allrounder die vooral op strategisch/tactisch niveau schakelt, maar ook op operationeel niveau kan schakelen.
De afgelopen jaren hebben we structureel gebruik gemaakt van inhuur op operationeel niveau; voor onder andere de vragen/klachten van de inwoners, vragen/verzoeken vanuit de ODRN, interne advisering, verkeersbesluiten, toets bij evenementen etc.

3.4 Investeringskredieten

Hier zijn de nieuwe budgetten voor investeringskredieten/-wensen opgenomen.

De toelichting met bijbehorende kapitaallasten zijn opgenomen bij onderdeel 3.2 Nieuwbeleid onontkoombaar.

3.4 Investeringskredieten	Progr.	2021	2022	2023	2024	2025
Onderwijs						
Uitbreiding lokaal Vuurvlinder, aanvulling	4	50				
Sport						
Nieuwbouw zwembad	4					PM
Totaal programma 4: Welzijn en educatie		50	0	0	0	0
Overhead gemeentewerf						
Nieuwbouw gemeentewerf	7	404				
Totaal programma 7: Bestuur en algemene ondersteuning		404	0	0	0	0
Totaal investeringen		454	0	0	0	0

4.0 Aandachtspunten c.q. risico's voor de begroting 2022

Kosten doorrekening woningbouwprogramma
Aan de uitvoering van de woningbouwambitie wordt druk gerekend. Het gaat hierbij om zowel ambtelijke kosten als kosten in de openbare ruimte voor verkeer, riolering etc. Op dit moment zijn deze gegevens nog niet voldoende compleet voorhanden.

Capaciteit Jeugd backoffice
Voor de verwerking van alle producten in de backoffice WMO/Jeugd is een hernieuwde formatieberekening gedaan overeenkomstig eerdere calculaties (aantal producten x tijdsinvestering). Daaruit vloeit een reële formatie uit voort die hoger is dan de huidige formatieomvang. Alvorens wij hiervoor met voorstellen komen, willen wij dit meenemen in het hele onderzoek naar de grip op het Sociaal Domein.

Grip op Sociaal Domein
Binnen het Sociaal Domein sturen we op drie pijlers, namelijk toegankelijkheid, kwaliteit en betaalbaarheid. Wat betreft de betaalbaarheid geldt dat de kosten in het Sociaal Domein aanzienlijk toenemen. Hier willen we meer grip op krijgen. In de notitie Sociaal Domein van juni 2021 schenken we hier aandacht aan en de resultaten ervan worden opgenomen in de begroting 2022. De resultaten omvatten onder meer het volwassenpakket Regeling Meedoen en de Pilot POH Jeugd.

Casusregie Nieuwe wet Inburgering
Per 1 januari 2022 wordt de nieuwe Wet inburgering ingevoerd. De belangrijkste wijziging van de wet is dat de gemeente de regierol krijgt voor de inburgering van nieuwkomers. De leerroutes worden zoveel mogelijk regionaal ingekocht. Daarnaast bestaat de gemeentelijk regierol uit de brede intake en opstellen persoonlijk inburgeringsplan (PIP), monitoring voortgang PIP, huisvesting, maatschappelijke begeleiding, financieel ontzorgen, afstemmen en beleggen taken voor wat betreft maatschappelijk participatie, wonen, financiën. De vraag staat nog of de reguliere middelen toereikend zijn. Dit zal moeten blijken bij de daadwerkelijke uitvoering.

Nieuwbouw zwembad
Zoals bekend loopt het contract met de Plons nog enkele jaren door. Wij hebben aangegeven dat naar verwachting eind dit jaar de besluitvorming over een nieuw zwembad geagendeerd gaat worden. Zodra dit is afgerond, kunnen wij de met deze beslissing samenhangende financiële consequenties in het meerjarenperspectief gaan verwerken.

Aanpassen verkeersveiligheid Schoenaker
We zijn nu bezig met een onderzoek om te inventariseren wat de mogelijke aanpassingen moeten zijn op het gebied van verkeersveiligheid. Dit nemen wij op in het mobiliteitsplan.

Winstwaarschuwing warmtetransitie
In 2021 stellen wij de Transitievisie Warmte (TVW) op. DE TVW geeft inzicht in andere mogelijkheden om gebouwen/woningen te verwarmen. Als gemeente hebben we een belangrijke rol in de warmtetransitie zoals beschreven in de startnotitie die begin 2021 is vastgesteld. Zo kan de gemeente de haalbaarheid voor een collectieve oplossing onderzoeken, gevoed vanuit de ARN. Daarnaast stimuleren wij onze inwoners hun woningen te verduurzamen en informeren wij hen over het maken van de juiste keuzes hierin. Het mag duidelijk zijn dat de hele warmtetransitie geen kosteloze operatie zal worden, verre van dat. Op dit moment is het echter, gelet op de vele nieuwe ontwikkelingen en onzekerheden op dit thema, nog te vroeg om hierover uitspraken te doen.

Winstwaarschuwing vervanging kosten kunstgras sportvelden
Bij de vervanging van de kunstgrasvelden volgen wij nauwlettend de discussie omtrent kunstgras en rubbergranulaat en laten we ons hierbij leiden door de Vereniging Sport en Gemeenten en het RIVM (Rijksinstituut voor Volksgezondheid en Milieu. Het risico voor de gezondheid van sporten op kunstgrasvelden die zijn ingestrooid met rubbergranulaat zijn praktisch verwaarloosbaar. Dat betekent dat het verantwoord is om op deze velden te sporten. Op dit moment zijn de bedragen in de begroting voor het vervangen van de kunstgrasvelden gebaseerd op het vervangen van de toplaag met

rubbergranulaat. Door het stoppen van de Nederlandse afvalverwerkingsbedrijven met de verwerking van kunstgrasmatten is het afvoeren van de matten aanzienlijk duurder geworden. In 2021 gaan we met de verenigingen in gesprek over het programma van eisen (PVE) voor de vervanging van de kunstgrasvelden. De keuze voor het type infill zal terugkomen in het PVE. Als er niet gekozen wordt voor rubbergranulaat, zullen de kosten voor het vervangen van de velden een stuk hoger worden. Bij de programmabegroting van 2022 zal aan uw raad voorgesteld worden het krediet voor het vervangen van de kunstgrasvelden te verhogen. Bij de keuze voor het type infill houden we ook de ontwikkeling van de Europese commissie nauwlettend in de gaten: De Europese Commissie heeft het Europese Agentschap voor chemische stoffen (ECHA) gevraagd nieuwe REACH-beperking te ontwikkelen voor het gebruik van opzettelijk toegevoegde microplastics. Dit betekent een advies voor een verbod op het gebruik van synthetische en rubberinfill in kunstgrasvelden. Er wordt een overgangstermijn van zes jaar voorgesteld, wat zou betekenen dat het verbod ingaat vanaf 2028. Het gezamenlijk advies van de RAC en de sociaal economische commissie wordt eind 2020 ter stemming aangeboden aan de EU-lidstaten van de Europese commissie. In 2021 vindt besluitvorming door het Europese Parlement plaats en per 2022 is naar verwachting het verbod van kracht.

5. Technische uitgangspunten voor de programma begroting 2022-2025

Voor de programmabegroting 2022 stelt de gemeenteraad de financiële kaders vast voor de lasten en baten. Niet alleen bepaalt de gemeenteraad wat de lasten en baten zijn, maar ook waaraan en op welk niveau dit gebeurd. Om tot een goede besluitvorming te komen doorloopt het begrotingsproces verschillende fasen:

1. vaststellen van de uitgangspunten voor de begroting in deze perspectiefnota,
2. vaststellen van de programmabegroting 2022 en de meerjarenraming 2023-2025.

Technische uitgangspunten

Met betrekking tot de programmabegroting 2022 en de meerjarenraming 2023-2025 gelden de volgende uitgangspunten:

1. De programmabegroting moet voldoen aan wettelijke vereisten.
Sinds 1 januari 2004 is het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten (BBV) van toepassing. Dit sluit zoveel als mogelijk aan op de verslagleggingvoorschriften van privaatrechtelijke rechtspersonen, maar laat wel ruimte aan de specifieke begrotings- en verantwoordingsvoorschriften voor gemeenten.
De programmabegroting 2022 moet voldoen aan de algemene bepalingen zoals deze zijn opgenomen in het Burgerlijk Wetboek, boek 2, Titel 9 en de meer specifiekere bepalingen zoals vermeld in het BBV en de Gemeentewet. In de gemeentewet (artikel 189 lid 2) staat aangegeven dat de raad erop toe ziet dat de begroting duurzaam in evenwicht is.

2. De programmabegroting dient duidelijk en transparant te zijn.
De programmabegroting moet in eerste instantie duidelijk zijn voor de raadsleden. Zij moeten op basis van deze begroting gefundeerde besluiten kunnen nemen. Daarnaast is het van belang dat het college op basis van de programmabegroting duidelijk wordt geautoriseerd tot het doen van uitgaven. Niet alleen moet duidelijk zijn hoeveel het college uit mag geven, maar ook moet duidelijk zijn welke maatschappelijke effecten de gemeenteraad nastreeft.
Ten slotte is de programmabegroting van belang voor derden. De provincie toetst de begroting; de burgers kunnen in de begroting zien hoe de gemeente omgaat met de beschikbare middelen.

3. Het bestaande beleid is de basis voor de programmabegroting.
De programmabegroting 2022 wordt opgesteld op basis van huidig beleid. Dit wil zeggen dat de programmabegroting 2021 inclusief de genomen raadsbesluiten tot en met de raadsvergadering van juli 2021 worden opgenomen. Ook de toekomstige ontwikkelingen worden opgenomen met de financiële gevolgen.
De volgende afwijkingen zijn hierop toegestaan en zullen apart worden weergegeven in de programmabegroting 2022:

a.) Autonome groei
Onder autonome groei vallen alle financiële ontwikkelingen die veroorzaakt worden door onder andere het uitbreiden van aantallen inwoners, woningen of aanvragen voor voorzieningen bijstand, WMO, paspoorten of leerlingenvervoer. In de meerjarenbegroting 2023-2025 wordt nagenoeg geen rekening gehouden met autonome groei.

b.) Loonontwikkeling
Het voorstel is om voor de loonontwikkeling 2022-2025 een percentage te hanteren van afgerond 5%. Dit percentage is als volgt opgebouwd:

- Loonvoet sector overheid;
- Cao-ontwikkeling;
- Periodieken;
- Werkgeverspremies.

c) Prijsontwikkeling
1 Het voorstel is om voor de prijsontwikkeling 2022-2025 het percentage van de nationale consumentenprijsindex (cpi) voor 2022 te hanteren zoals opgenomen in de meicirculaire gemeentefonds 2022. We gaan nu uit van afgerond 1,5%. Voor het sociaal domein wordt met een prijsontwikkeling van 1,7% gerekend.

2. In het begroting 2022 zal bij kredieten, die nog niet uitgegeven maar wel geraamd zijn, geen rekening worden houden met de automatische prijsontwikkelingen zoals hierboven genoemd bij punt 1.

3. Voor de overige kosten wordt voor de periode 2023 – 2025 uitgegaan van een prijsstijging Bruto Binnenlands Product conform de meicirculaire 2021.

d.) Kapitaallasten
- Rente

- Lasten:

Bij het berekenen van het omslagpercentage wordt rekening gehouden met 1,5% voor nieuwe langlopende leningen. Voor het deel van het financieringstekort dat de gemeente kort weg mag zetten (kasgeldlimiet) wordt rekening gehouden met 0%. Er worden geen rentekosten over eigen vermogen (reserves) en vreemd vermogen (voorzieningen) berekend.

- Doorberekening rente:

De commissie BBV heeft in de vorm van een stellige uitspraak aangegeven dat we voor de grondexploitaties het rentepercentage moeten relateren aan de verhouding "vreemd vermogen/totaal vermogen". Een reden hiervoor is onder meer de VPB-plicht voor gemeenten. Hierdoor rekenen we aan de grondexploitatie een rentepercentage toe van afgerond 3,0%, meerjarig hanteren we hetzelfde percentage. Voor de riolering en afval word gerekend met 3,5%. Voor de overige investeringen is dit het rente omslagpercentage, geraamd 2,5%.

- Vrijvallende kapitaallasten

De vrijvallende kapitaallasten komen ten gunste van het begrotingsresultaat.

- Inzetten kapitaallasten nieuwe investeringen

Voor nieuwe investeringen wordt in het jaar volgend op het jaar van de investering de volledige kapitaallast berekend.

e.) Algemene uitkering
De (meerjaren)begroting 2022-2025 wordt opgesteld op basis van de meicirculaire 2021. Voor de maatstaven die ten grondslag liggen aan de berekening van de Algemene uitkering, (onderdeel uitkering gemeentefonds) zoals aantal inwoners en bijstandsgerechtigden, gebruiken we de eigen gegevens. De ontwikkeling van het BCF-plafond en herijking gemeentefonds wordt verwerkt in de berekening van de uitkering.

f.) Ontwikkeling lokale lasten
- De ontwikkeling van het OZB tarief en de leges wordt voor de programmabegroting 2022 vastgesteld op een jaarlijkse indexering van 1,5%, tenzij andere afspraken gelden.
- Voor de retributies (riolering en afval) geldt het uitgangspunt maximaal 100% kostendekking. Het streven is om de leges zoveel mogelijk 100% kostendekkend te laten zijn.

De uitgangspunten zijn in deze tabel samengevat.

Uitgangspunten begroting 2022-2025	2022	2023	2024	2025
Loonontwikkeling*	5,0%	5,0%	5,0%	5,0%
Prijsontwikkeling*	1,5%	1,5%	1,5%	1,5%
Prijsontwikkeling sociaal domein	1,7%	1,7%	1,7%	1,7%
Kortlopende geldleningen o/g	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%
Langlopende geldleningen o/g	1,5%	1,5%	1,5%	1,5%
Rente doorbelasting aan:	2,50%	2,50%	2,50%	2,50%
- grondexploitatie	3,00%	3,00%	3,00%	3,00%
- riolerig en afval	3,50%	3,50%	3,50%	3,50%
- investeringen rente omslagpercentage	2,50%	2,50%	2,50%	2,50%
Ontwikkeling lokale lasten	1,50%	1,50%	1,50%	1,50%
OZB en leges trendmatige verhoging	1,50%	1,50%	1,50%	1,50%
Uitkering gemeentefonds	mei-21	mei-21	mei-21	mei-20

Loonontwikkeling*

Loonvoet sector overheid	3,1	2,4	2,2	2,1
CAO-ontwikkeling	1,0	1,0	1,0	1,0
Periodieken	0,5	0,5	0,5	0,5
Werkgeverspremies	1,0	1,0	1,0	1,0
Afronding	-0,6	0,1	0,3	0,4
Totaal loonontwikkeling	5,0	5,0	5,0	5,0

* Het werkelijke perecentage is afhankelijk van de meicirculaire 2021